

MARINARI BASARABENI. DESTINE

*Alina Barbu, dr.
Universitatea Maritimă Constanța
Mariana Păvăloiu, dr.
Academia Navală „Mircea cel Bătrân”*

Abstract: *We wish to evoke the destinies of young people who served their country in time of peace or war in the Romanian Navy beginning with the year 1920. The first figure we shall ponder on is Commander Nicolae Mujicov (16 July 1920-29 September 2013) who was born in Chisinau in a mixed family (a Russian father and a Romanian mother). In 1939, when Europe went to war, he chooses the career of naval officer being irremediably attracted by the sea. During the war, he fought at sea, participating in over 80 combat missions aboard HMS Ferdinand. In 1947 he was removed from office because of his anti-Soviet position. He further follows another career – a sports teacher. He returns to his first love – the Navy - after 1990, bringing to the memory of the young not only feats of arms facts but also Romanian naval traditions.*

Marinăria este o profesie care cere îndemânare, perspicacitate, cunoștințe de matematică, astronomie, dar mai ales pasiune. La bordul navei viața ta depinde de a celorlalți membri ai echipajului, și invers. Primii navigatori au folosit bușteanul plutitor, iar apoi mai mulți bușteni prinși între ei, au format pluta, utilizată până nu demult pe apele rezezi, cum ar fi Bistrița. Desigur evoluția mijloacelor de navigație în spațiul carpato-danubiano-pontic a cunoscut aceleași etape, cu o marjă de timp datorată în primul rând, regimului Mării Negre, mare disputată de-a lungul vremii de către marile imperii – roman, otoman, țarist, austro-ungar.

Faptul că mai multe secole (de la căderea cetăților maritime stăpânite de Ștefan cel Mare și Sfânt, Chilia și Cetatea Albă, 1482 până la obținerea Independenței de Stat a României și reunirea Dobrogei la Țară, 14 noiembrie 1878) românii au fost vitregiți de vecinătatea Mării Negre, a făcut ca sentimentul maritim să se nască și să crească mai greu. Când în anul 1895, bricul-școală *Mircea* a atins coasta Suediei și a fost vizitat de către regele-gazdă, la întrebarea acestuia de unde sunt recrutați marinarii care servesc pe navele românești, i s-a răspuns: *De la munte, Măria Ta!* Mai mult, dacă în țările cu tradiție în navigație, marina militară s-a format cu cadre din cea civilă, la noi, la români, fenomenul a fost invers. Marina militară a fost aceea care a asigurat cadre pentru înființarea și dezvoltarea serviciilor de navigație fluvială și maritimă, lucru înfăptuit în ultimul deceniu al veacului al XIX^{-lea}.

În studiul nostru ne-am oprit, cronologic, în ultimul secol, mai precis în anul 1918, când pământul dintre Prut și Nistru, prin voința locuitorilor săi revenea la patria-mamă. Atunci, marinarii basarabeni, care serviseră în armata țaristă, au fost primiți, la cererea lor, în armata română. Regele Ferdinand I a semnat la 19 octombrie 1920 Decretul Regal nr. 4201, prin care au fost înscriși în Anuarul Marinei cu vechimea

corespunzătoare, 13 cadre care proveneau din Marina Austro-Ungară și Rusă¹⁰. Prin urmare, prima categorie de marinari, subofițeri și ofițeri basarabeni în Marina Militară a României și-a avut originea în fosta flotă țaristă.¹¹

Odată intrate lucrurile în făgașul normal, tineri basarabeni au optat pentru a urma cursurile Școlii Navale din Constanța (înființată în anul 1920, în urma desprinderii de Școala de Artilerie, Geniu și Marină din București), ori ale Institutului Maritim, cu sediul tot în Constanța.¹²

Ne-am oprit asupra biografiei unuia dintre acești tineri, pe care am avut onoarea să-l cunoaștem, comandorul Nicolae Mujicov (16 iulie 1921 – 29 septembrie 2013). Destinul lui ne pare a fi definitiv pentru generația interbelică, generație născută și crescută în România, generație care a luptat pentru menținerea integrității statale a României și care, după război a fost disponibilizată și, în unele cazuri, privată de libertate, ca unii care luptaseră în Răsărit.¹³

Comandorul Nicolae Mujicov s-a născut la 3 iulie st.vechi/16 iulie st.nou 1921, la Chișinău, fiind fiul inginerului Anton Sergheiev Mujicov și al Varvarei Mujicov, născută Șerb, după cum stă scris în Buletinul de naștere nr.12 emis în ziua botezului său – 21 august 1921 – la Catedrala Chișinău, semnată de preotul șef iconom V.Vasile.¹⁴ A copilărit la Chișinău, iar pentru cursul inferior, a susținut examen de admitere la București, la Liceul „Cantemir Vodă”. Dar tot restul vieții sale a purtat în suflet iubirea pentru locul de baștină. Iată ce scria în urmă cu cinci ani: *Am participat ca aspirant la războiul în care am căutat, din tot sufletul meu, să contribuie la recucerirea pământului meu natal – Basarabia. Sunt născut la Chișinău în anul 1921, deci atunci când sfânta Basarabie era încă a noastră. De unde am acest patriotism?*

¹⁰ Arhivele Militare Române, Fond Comandamentul Marinei, dosar 290, fila 223. Erau primiți în Marina Militară Română: Cpt.Cdor. Urban Passerar; Lt.Cdor. Victor Schmidt; Lt.Cdor. Oreste Zopa; Lt.Cdor. Ghiudo Fritsch; Lt.Cdor. Arnold Aichelburg; Lt.Cdor. Camil Eisenbeisser; ofițer mecanic Ion Mârzea; sublocotenent Virgil Nedelcu; sublocotenent Carol Prossinag; sublocotenent Vasile Volovei; sublocotenent Nechay Helmuth; sublocotenent Carol Lindner și ofițerul mecanic clasa a III-a Teodor Brânză.

¹¹ Mariana Păvăloiu, Marian Sârbu, *Forțele Navale Române. 150 de ani de istorie modernă*, Editura Centrul Tehnic-Editorial al Armatei, București, 2010, pag.161

¹² Mariana Păvăloiu, Diana Cucoșel, *Academia Navală „Mircea cel Bătrân”*, Editura Academiei Navale „Mircea cel Bătrân”, Constanța, 2012, pag. 37 (Decizia Ministerială nr.372 din 9 iunie 1920)

¹³ Marian Moșneagu, *Elita Marinei Regale Române în rezistența anticomunistă*, Editura Militară, București, 2010, p. 26 - 34

¹⁴ Colecția dr.Marina Mujicov, fiica Cdor.N.Mujicov.

Tatăl meu a fost rus sută la sută, mama mea moldoveancă sută la sută, de origine boierească. Dar cel care mi-a făcut mie educația patriotică a fost tatăl meu care mi-a spus: „Te-ai născut în țara asta, mănânci pâinea acestei țări, ești român!” Din păcate, lucrul acesta nu l-au înțeles mulți pe parcursul vieții mele și am avut de suferit în urma acestor prejudecăți ale unora care îmi puneau acel „ov” de la sfârșitul numelui meu, atașându-l de bolșevici¹⁵.

În vara anului 1939, a absolvit liceul și după luarea bacalaureatului iată-mă la Constanța, gata să înfrunt primul obstacol mai greu – un examen de admitere în Școala Navală, într-o concurență de excepție pentru acele vremuri – 300 de candidați pe doar 30 de locuri la secția „punte”¹⁶.

Ce m-a făcut să doresc a deveni marinar? (...) Oare doar datorită dragostei mele pentru natură în general și pentru marea pe care am cunoscut-o din fragedă copilărie și pe care am revăzut-o toată adolescența mea, an de an, și care mi-a lăsat amintiri de neșters despre incomparabilele plaje de la Bugaz, de lângă Cetatea Albă, despre zbuciumul valurilor sau ale resacului molcom, abia auzit, sau cântecul în noapte al pescarilor care trăgeau năvoadele încărcate cu bogăție de pește, cum nu am mai avut ocazia să văd?¹⁷

*La 1 septembrie 1939 a început cursurile Școlii Navale, iar numai după două zile, a luat parte alături de colegi la primirea în portul Constanța, a navei-școală *Mircea*, care după două luni revenea acasă din primul marș de instrucție, întreprins în Marea Mediterană. *Pășim stângaci pe bord, sub privirile amuzate ale „lupilor de mare” – promoțiile mai vechi.*¹⁸*

*Trec săptămâni, trec luni și încet-încet pătrundem în tainele teoretice ale noii noastre meserii. Alternăm studiul din sălile de curs (...) cu ieșirile practice și mai ales ședințele de „galere” la rame, cu inerentele urmări dureroase în palme. Nu lipsește nici instrucția de infanterie...¹⁹. Și în plină campanie de instruire pe bricul „*Mircea*” trăim cumplitele evenimente din vara anului 1940, ale sfâșierii trupului Țării, jertfită pe altarul politicii Marilor Puteri. Cu inima plină de lacrimi și dor pentru pământul natal al Basarabiei mele, trăiesc alături de ardeleanul nostru de la Cluj, Nelu Cosma, aceeași jale și durere care îl apasă. Cumplitे vremuri; le depășim totuși cu vigoarea tinereții noastre, culegând din ele seva dreptății angajării noastre de mai târziu în războiul care urma să redea pământul răpit.²⁰ Programul de pregătire este foarte intens, ni se cer eforturi mai mari, căci fără îndoială că se apropie zile grele, când*

¹⁵ Statul Major al Forțelor Navale, *Veteranii Marinei. Careul Marinarilor „Căpitan-comandor Alexandru Dumbravă”*, Îngrijitorii ediției dr.Mariana Păvăloiu și Dinu Bogdan, Editura Centrului Tehnic-Editorial al Armatei, București, 2013, pag. 393

¹⁶ Nicolae Mujicov, *Mărturii de veteran de marină*, Editura Academiei Navale „*Mircea cel Bătrân*”, Constanța, 2012, pag. 11

¹⁷ *Ibidem*

¹⁸ *Idem*, p. 12

¹⁹ *Idem*, p.13

²⁰ *Idem*, p.19

încă destul de cruzi, vom fi chemați să ne dăm obolul în teribilul război ce ne așteaptă.²¹

Cursurile Școlii Navale se desfășurau pe durata a doi ani, după care elevii erau avansați în grad, primind prima tresă de ofițer – aspirant, calitate în care timp de un an urmau Școala de Aplicație a Marinei. Datorită intrării în iunie 1941 a României în război, promoția aceluiași an, din care a făcut parte și aspirantul Nicolae Mujicicov, a fost trimisă pe front. Cităm din amintirile comandorului Mujicicov: *Ucenicia s-a încheiat, dar învățarea adevăratei meserii abia începea. De data aceasta, locul sălilor de curs îl iau zbruciumata mare sau frumoasa Dunăre, dar nu așa cum le cunoașteam. Izbucnește războiul și această „școală” își pune amprenta pe formarea noastră. Profesorii ne devin comandanții și superiorii noștri direcți, pe care îi vom avea ofițeri cu o pregătire cu totul deosebită, de care mica noastră Marină nu ducea lipsă.*²²

În iunie 1941, tânărul ofițer a fost repartizat la bordul canonierei *Căpitan Constantin Dumitrescu*, ce făcea parte din Grupul celor patru canoniere, construite în Franța, în anul 1914, intrate în anul 1920 în dotarea Marinei Militare. *Și acolo trăiesc primele clipe ale războiului! Ziua de 22 iunie 1941 se scurge în liniște. Seara se dă alarma aeriană. Tot ce este ripostă în Constanța – proiectoare și toate calibrele de artilerie antiaeriană deschid focul...Suntem în dimineața zilei de 26 iunie 1941. Mai era până la răsăritul soarelui. Se dă alarma aeriană... Huieste portul... Riposta la atacul inamicului l-a dat escadrila de aparate „Hurican” de la Mamaia Sat. De la bordul canonierei, aflată în port, marinarii urmăresc duelul de aviație, în care un avion de vânătoare românesc a pătruns în formația de bombardiere inamice, doborând trei dintre ele. Am urmărit parcă hipnotizat această superbă luptă, de un curaj fără seamăn. Și mă pot lăuda că am fost martorul unui eveniment care a rămas atât în anele aviației noastre, dar și în conștiința poporului român. Eroul acestei fapte din 26 iunie 1941 a fost locotenentul Agarici*²³.

La începutul lunii mai 1942, aspirantul Nicolae Mujicicov a fost numit comandantul șalupei de dragaj și patrulare cu numărul 21, cu care a îndeplinit mai multe misiuni specifice în cadrul Detașamentului Maritim nr.1 Sulina, până la sfârșitul lunii octombrie, când a fost mutat la Detașamentul Maritim Odessa. Aici a servit în calitate de cunoscător al limbii ruse, ca translator, iar din aprilie 1943 a fost numit ofițer cu artileria la bordul distrugătorului N.M.S. *Regele Ferdinand I*, sau Asul de Cupă, cunoscut printre marinarii cu această de numire familiară, făcând parte din Escadrila de distrugătoare – N.M.S. *Regina Maria*, N.M.S. *Mărășești* și N.M.S. *Mărăști* - Asul de Pică, Asul de Treflă și Asul de Caro. Acestea au fost principalele nave de luptă de linie ale României din timpul celui de-al Doilea Război Mondial. Ofițerul a considerat că pentru el *cea mai importantă perioadă de război (...) a fost timpul petrecut, mai bine de un an, la bordul N.M.S. Regele Ferdinand I. Am avut doi comandanți. Primul a fost locotenent-comandorul Florin Bujoreanu, un om de o*

²² *Idem*, p. 28

²³ *Idem*, p.38

prestanță deosebită. Dar cel care mi-a marcat viața ca subordonat a fost locotenent-comandorul Titus Samson, Cavalier al Ordinului „Mihai Viteazul”. Am luat parte la aproape 80 de misiuni de război în Marea Neagră în perioada 1943 – 1944: Bosfor, Crimeea, în largul Mării Negre.

Am trăit câteva momente deosebite în care acea deviză „Cineva acolo, sus, mă iubește!” s-ar potrivi ca o mănușă.

În ziua de 6 august 1943 am văzut cu ochii mei trecând pe sub mine o torpilă în apele clare ale Bosforului. În septembrie 1943²⁴ am trăit trecerea peste cpul meu, la câțiva metri, a unei torpile lansate dintr-un aerotorpilor sovietic, dar care printr-un noroc, în direcția ei spre nava noastră acostată la cheu în portul Constanța, a lovit o grămadă de cărbuni și, ca de pe o pernă, a făcut un plonjon peste tunul sub care m-am adăpostit eu la momentul respectiv.

Am trăit cea mai cumplită misiune a unei nave românești în ziua de 11 mai 1944, în fața Sevastopolului, când nava noastră a fost atacată de zeci de avioane care lansau bombe și ne mitraliau, noi fiind nava comandant care asigura ultima evacuare de zi a trupelor române și germane din Peninsula Crimeea. Loviți, cu morți și răniți pe punte, care efectiv era plină de sânge, ne-am întors la Constanța ca un mistreț rănit din care curgea sânge. Era de fapt păcura pe care noi o pierdeam în urma bombei care ne-a lovit și care, spre norocul nostru, nu a explodat. Comandantul se întreba dacă ajungem sau nu și efectiv în momentul în care am ajuns în fața portului Constanța mașinile s-au oprit pentru că se terminase păcura. Marele merit al acestei misiuni revine comandantului meu pe care l-am considerat tatăl sufletesc al meu din Marină – locotenent comandorul Titus Samson. A condus nava în cea mai grea misiune și a adus-o înapoi în port.

După această misiune, nava fiind foarte avariata și eu la vârsta în care eram foarte „belicos” să continui războiul, am cerut transferul la hidroaviație. Astfel, din luna iunie până în august am fost la Flotila de Hidroaviație, de la Mamaia, brevetat fiind ca ofițer-observator. Am participat la câteva misiuni de escortare a convoaielor, am avut parte și de o luptă cu avioane sovietice de vânătoare, luptă total inegală între un hidroavion care fugea la nivelul apei atacat în picaj de vânătorii sovietici. Am trecut și de data asta, a fost a treia oară când cineva acolo sus a avut grijă de mine. În ziua de 23 august 1944 am avut ultima mea misiune în Marea Neagră, în seara aceleiași zile fiind anunțată întoarcerea armelor. La ora opt dimineața era însă la travers de farul Tuzla, într-un hidroavion care asigura protecția unui convoi care ieșea din portul Constanța. Pilotul meu a zărit periscopul unui submarin care aștepta în larg, prada care să iasă din pasa de baraj. Imediat, pilotul a luat altitudine, deoarece avionul nostru ataca în picaj cu bombe, în timp ce eu transmiteam prin radio mesaj de război, primul și ultimul din viața mea de observator aerian. Am lansat două bombe în zona unde văzusem periscopul; nu știu dacă l-am scufundat, dar apoi au avut grijă de el vânătoarele de submarine din convoi, care au venit în zona respectivă.

²⁴ Este vorba de episodul din război cunoscut drept „atacul aerotorpiloarelor sovietice asupra portului Constanța” din ziua de 28 septembrie 1943 (vezi *Veteranii Marinei...*, p. 394)

*Aici s-a terminat misiunea mea în Marea Neagră.*²⁵

Apoi tânărul locotenent Nicolae Mujicicov (a fost avansat la gradul următor în aprilie 1945) a fost trecut la Statul Major al Aerului și detașat ca ofițer de legătură cu Frontul 2 Ucrainean, a revenit în Marină și a participat la operațiunea de deminare și asigurare a transportului pe Dunăre. A luptat alături de alți camarazi cu minele magnetice, acel dușman nevăzut al navelor și marinarilor, într-o zonă deosebit de periculoasă – Porțile de Fier și Cazanele. A fost decorat cu „*Coroana României*” cu spade în grad de cavaler cu panglică de „*Virtute Militară*” și frunze de stejar (1943) , cu „*Steaua României*” cu spade în grad de cavaler, „*Crucea de Fier*” clasa a II-a (1944), „*Crucea comemorativă a războiului 1941-1944*”, „*Cruciada împotriva comunismului*” (1942) și „*Virtutea Maritimă*” (1944).

A urmat Școala de Aplicație de la Turnu Măgurele dar, așa cum scrie însuși ofițerul *prin intransigența mea scrisă de mine în Memoriul personal – atitudine antisovietică – Armata s-a debarasat de mine.* A fost timp de un an de zile (1946 – 1947) cadru disponibil al Armatei. Apoi a urmat cursurile Academiei Naționale de Educație Fizică (sportul era a doua sa pasiune după Marină), terminând în anul 1950 șef de promoție.

A lucrat în învățământul superior, ultimul grad fiind de conferențiar, a scris manualoe de educație fizică, dar și ghiduri turistice în colecția „*Munții noștri*” – „*Munții Bucegi*” (1958), „*Munții Piatra Craiului*” (1965) și „*Munții Cibin-Lotrului*” (1970)²⁶.

După 1990 a devenit membru fondator al Ligii Navale Române, reînființată, și al Careului Marinarilor, a cărui coordonare a deținut-o până la decesul survenit la sfârșitul lunii septembrie 2013.

*Am revenit la prima mea dragoste. Iată-mă acum ducând alături de mine un grup de camarazi veterani, de bătrâni, în nobila misiune de transmitere a tradițiilor Marinei. Nu sunt cel mai mare în grad. Totuși, prin tradiția noastră, am respectat o anumită ierarhie, prin viața cxare m-a protejat, prin vitalitatea pe care mi-a dat-o. Am rămas motorul acestui Careu al Marinarilor.*²⁷

O altă categorie de marinari basarabeni o constituie cei care după 1940, au venit în România, au urmat școli și când a venit vremea să-și aleagă o carieră au optat pentru Marină, au servit-o cu profesionalism și devoțiune, ajungând la grade înalte. Amintim

²⁵ Statul Major al Forțelor Navale, *Veteranii Marinei...*, p. 393 - 395

²⁶ Marian Moșneagu , *Dicționarul marinarilor români*, Editura Militară, București, 2008, p. 326

²⁷ Statul Major al Forțelor Navale, *Veteranii Marinei...*, p.395

aici pe comandorul Anatolie Learschi²⁸ (n.1929, Chișinău), contraamiralul Anatolie Zemba (n. 1941, Albineț, Bălți), contraamiralul Ioan Postică (n.1944, Comrat, Tighina), contraamiralul Emanoil Țigănaș (n.1935, Sireți), contraamiralul Anton Bejan (n.1919, Poiana, Soroca), contraamiralul Dan-Ioan Stăiculescu (n.1931, Bolgrad). Aceștia au avut o cariera onorabilă în cadrul Marinei Militare.

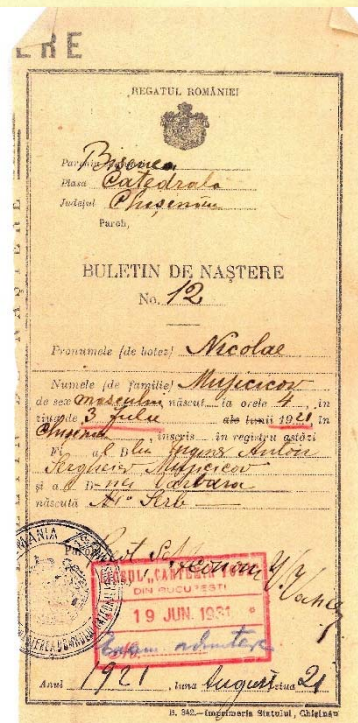
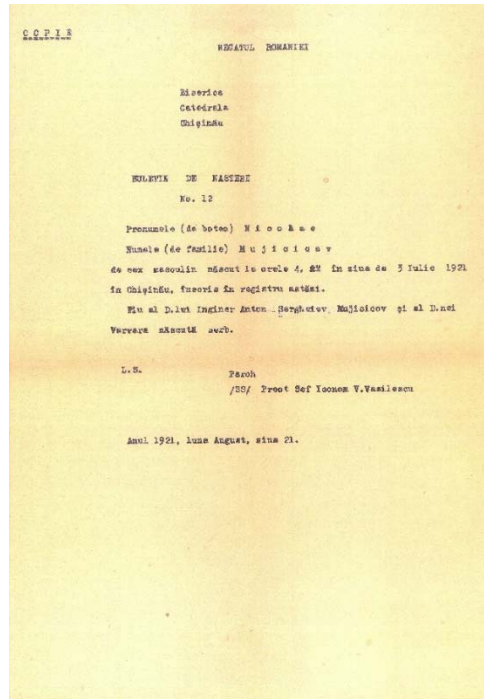

Impreuna cu camaradul de promoție, contraamiral de flotilă Doru-Alexandru Ionescu (1921-2013), la comemorarea eroilor marinari, în Cimitirul Central Constanța, 29 aprilie 2012.

La același eveniment, alături de comandantul fregatei "Regele Ferdinand I", comandor Mihai Panait.

²⁸ Fiul, contraamiral de flotilă dr. Sorin Learschi (n.1957), a urmat tradiția, deținând funcții importante în cadrul Marinei Militare – a fost comandantul celor două fregate – *Regele Ferdinand* (2004) și *Regina Maria* (2005) – la aducerea lor în țară din Anglia, iar ultima funcție deținută a fost de comandant al Flotei 56 de Fregate. (n.n.)

Documente din colecția Dr. Marina Mujicov, fiica ofițerului Nicolae Mujicov.